

POCISK (39) *sb m*

o jasne.

sg *G* pocisku (1). ◇ *D* pociskowi (1). ◇ *A* pocisk (1). ◇ *I* pociskiem (6); -em (3), -(e)m (3). ◇ *pl* *N* pociski (2). ◇ *A* pociski (5). ◇ *I* pociski (19), pociskami *StryjKron* (2). ◇ *N a.* *I* pociski (1). ◇ *L* pociskach (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Rzut, ciśnięcie; coniectus, iactus, ictus, missus Cn* (7) : *Pilum* *Szcefelin* [!] álbo *Rohátiná* *Rzimerskiego* żołnierstwá których poćiskiem przeciw nieprzyjacielowi vžíwáli. *Mącz* 299d; *BielSpr* 4; Kto poćiskiem z przyczyny dánéy bydlę obrázi, pułtory grzywny pláci. *SarnStat* 675; [Tám też piefzy lud/ zániechawfzy ftrzał/ y drugiey wśzelákiey broni/ ktorey poćiskiem vżywáią/ mieczmi tylko á koncerzmi [...] *Turki bili BarlBaz* 460].

Zwrot: »pocisk(i) czynić (*a.* [uczynić])« (3): miedzy kthoremi też byli lekko zbrojni ludzie ftrzelcy/ y cí co z rąk poćiski czynili rohátynámi y kulámi álbo kámieńmi iáko v *Rzymian* *Vellites*, *Ferentarii*, *Pelte*, *Marciobarbuli* *BielSpr* 29, 2, 11; [ále cię vpewniám/ iż zá ten poćisk ktoryś nieślufznie ku mnie vczynił/ końcem drzewá mego żywot twoy wezmę *HistOtton* 78].

Szereg: »uderzenie albo pocisk« (1): Gdzieby bydlę iákie vderzeniém, álbo poćiskiem zá czym dánieím przyczyny w grzbiet było obrázone, ma dáć pułtory grzywny. *SarnStat* 675.

2. *To, czym się rzuca, ciska; broń drzewcowa a. kamienie; iaculum Modrz, Cn; cateia, falarica, gesum, glans plumbea, hasta, lapis, libramentum plumbi, missile, pilum, pondus iaculabile, rumex, soliferreum, sparum, sparus, spiculum, telum (iaculabile) tragula Cn* (32) : Máią drudzy *Rohátyny*/ y *Rufznice*/ kámieńmi z gor cífkáiąć/ wiele *Ludzi* zbiją poćiski. *BielSpr* 66, 4v, 14v, 17v, 21v, 25, 41.

W połączeniach szeregowych (10): ná tym wiele należy/ [...] iáko też nieprzyziaciela požyc ftrzelbą/ poćiski/ záładką *BielSpr* 7; á pošileczne vffy niechay trapią nieprzyziaciela po ftronách álbo s przodku s ftrzelbą/ s poćiski/ drzewcy/ iáko nalepiey mogą *BielSpr* 15v, 2v, 4, 14, 20v, 41; *ModrzBaz* 110v; kámieniámi z proc poćiskámi/ y słowy vśczypliwyi [...] obiedwie *Woyfka* do bitwy pobudzili. *StryjKron* 175, 390.

Zwroty: »pociski (1) ciskać; wycisnąć pocisk« (1;1): Tákowe też ćwiczenie mieli ftrzelcy/ kthorzy z łukow drzewiánych wielkich ftrzeláli/ álbo z ręku poćiski kulámi ołownymi cífkáli do palá *BielSpr* 4; cí wśzyfcy z ręku dáleko rohátynámi cífkáli potkawfzy fie z nieprzyziacielem/ wycífnawfzy poćisk/ rękómá czynili przyfkoczywfy z nieprzyziacielem. *BielSpr* 29.

»pociski puszczać« (1): iż im [znajdującym się na wozach] nic nie mogli iezdni ani piefzy fzkodzić w potkániu/ á oni fzkodzili ftrzelbą y poćiski z wozá pufzczáiąć *BielSpr* 62.

Wyrażenie: »pociskiem przebit, przekłót« (1;1): iefliby fię bydlę gory dothknęło/ będzie vkámionowano/ ábo poćiskiem przebito [*lapidabitur*], *BibRadz Hebr* 12/20; *BielKron* 32.

Szeregi: »miecz, pocisk« (1): byli drudzy *Mężowie* we zbroiách piefzo z mieczmi s poćiski rozmáitemi *BielSpr* 14. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 4 r.]

»proce i pociski« (1): *Rozdzielenie VI. O Procách y o Poćiskách.* *BielSpr* 4v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»strzała albo pocisk« (1): Sámi mężowie zbroią á łupem żywą/ [...] ná taką fie czerftwość wydawáią/ áby fie ftrzale álbo poćífkowi vmknął. *BielKron* 280v.

»strzelba i (albo) pociski« [szyk 6:1] (7): thedy ty mařz fkrzydło fwoie lewe álbo rog odłóżyć opodal/ od nieprzyaciélfkiego práwego/ ták iákoby ftrzelbá iáka álbo poćífkí nie dochodźíły *BielSpr* 20v; Tymże porządkiem fтали lekko zbroyni zá nimi w pořzodku/ kthore zwáli *Velites*, s ftrzelbą rozmáitą y s poćífkí/ ktorych teź ná ten čás vzywáli *BielSpr* 30, 17v [2 r.], 18, 62 [2 r.]. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

Przen (1): Vmiękczyły fie fá rozmowy ie^{go} nad oley/ á oni [*nieprzyjaciele*] fá poćífkí. *TarDuch* A5v.

Synonimy: 1. *cisk, ciśnienie, rzucenie.*

MMk, SBu